

Данилюк М.В.,
студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м.Київ
Науковий керівник: Багіров С.Р., к.ю.н., доцент

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НЕЗАКОННІ ДІЇ З ДОКУМЕНТАМИ НА ПЕРЕКАЗ ПЛАТІЖНИМИ КАРТКАМИ ТА ІНШИМИ ЗАСОБАМИ ДОСТУПУ ДО БАНКІВСЬКИХ РАХУНКІВ

Актуальність даної теми полягає в тому, що на сучасному етапі економічного розвитку України, в умовах трансформації національної економіки важливе значення має ефективне функціонування банківської системи. Перехід до ринкової економіки зумовило суттєве розширення обсягу й удосконалення банківської діяльності, як необхідного і досить важливого складника економічного життя суспільства. Упроваджені сучасні новітні інформаційні технології значно полегшують переказ грошових коштів, що є однією з необхідних функцій банків. Держава сприяє розвитку безготівкових розрахунків в Україні з використанням спеціальних платіжних засобів. Однак поряд з поширенням безготівкових розрахунків та їх позитивним впливом на динаміку розвитку банківської і кредитно-фінансової систем України все більше знаходить місце таке негативне явище, як незаконні дії з документами на переказ, платіжними картками та іншими засобами доступу до банківських рахунків, обладнанням для їх виготовлення. Вчинення незаконних дій з документами на переказ, платіжними картками та іншими засобами доступу до банківських рахунків, обладнанням для їх виготовлення досить часто пов'язано з учиненням інших злочинів: майнових, господарських, службових злочинів у сфері використання електронно-вчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж. До цього часу питання відповідальності за досліджуваний злочин розглядалися лише на рівні окремих розділів підручників з Особливої частини кримінального права та коментарів КК України. Але в них, безумовно, не знайшли висвітлення всі аспекти складу незаконних дій з документами на переказ, платіжними картками та іншими засобами доступу до банківських рахунків, обладнанням для їх виготовлення.

Незаконні дії з документами на переказ, платіжними картками та

іншими засобами доступу до банківських рахунків посягають на суспільні відносини, що складаються у процесі господарської, економічної діяльності суб'єктів незалежно від їх форм власності. Шляхом протиправного впливу на ці відносини заподіюється шкода відносинам суспільним, що забезпечують відповідаюче законодавству України, нормальне функціонування кредитно-фінансової, банківської й бюджетної систем.

Безпосереднім об'єктом злочину, передбаченого ст. 200 КК України, є суспільні відносини у сфері забезпечення безпеки нормального функціонування банківської і кредитно-фінансової систем з емісії й обігу платіжних засобів, майнових прав та інтересів суб'єктів цієї системи.

Предметом злочину, передбаченого ст. 200 КК, виступають платіжні засоби – засоби певної форми на паперовому, електронному чи іншому виді носія інформації, використання яких ініціює переказ грошей з відповідного рахунку платника. Такими засобами є: документи на переказ; платіжні картки; інші засоби доступу до банківських рахунків. Кожен із цих предметів має свої, притаманні лише йому видові ознаки. Вони визначаються як кримінальним законом, так і іншими законами й нормативно-правовими актами, що регулюють банківську і фінансову діяльність в Україні.

Підроблення документів на переказ, платіжних карток чи інших засобів доступу до банківських рахунків означає як повне виготовлення вказаних платіжних засобів, так і фальсифікацію справжніх предметів. Конкретний спосіб підробки (дописки, зрізування чи наклеювання літер і цифр, термічна обробка, переписування магнітної смуги з використанням спеціального обладнання тощо) визначається тим, який саме платіжний засіб підроблюється і на якому матеріальному носії він існує: паперовому, електронному, пластиковому (платіжна картка) чи іншому. Як за формою, так і за змістом унаслідок підробки ці засоби фальсифікуються й набувають якості носіїв інформації, яка за своєю суттю є обманом, зафіксованим у відповідних предметах.

Суб'єкт злочину, передбаченого ст. 200 КК, описано в законі як такий, що не має додаткових ознак, тобто, крім загальних ознак (фізична особа, осудність і досягнення шістнадцятирічного віку), нічого іншого не передбачено. А значить, крім загального, не визначено спеціального суб'єкта цього злочину, який, на наш погляд, має право на існування.

Виходячи з положень Закону України "Про платіжні системи та переказ грошей в Україні" від 5 квітня 2001 р. № 2346-III, вважаємо, що

визначення "суб'єкти переказу" підпадає під загальний суб'єкт злочину (фізична особа, осудність і досягнення шістнадцятирічного віку), а визначення "працівники суб'єктів переказу" вважаємо за потрібне застосувати як спеціальній суб'єкт цього злочину, передбаченого ст. 200 КК, як більш суспільно небезпечну форму його вчинення, оскільки цей суб'єкт здійснює незаконні дії з платіжними засобами шляхом порушення своїх службових обов'язків щодо захисту інформації при проведенні переказу. Оскільки проведення переказів із застосуванням платіжних засобів здійснюють лише фінансові установи, цих спеціальних суб'єктів вважаємо за потрібне визначити як "працівники фінансових установ".

Частина 2 статті 200 КК передбачає ті самі дії, вчинені повторно чи за попередньою змовою групою осіб або працівником фінансової установи, а також використання або збут підроблених документів на переказ, платіжних карток та інших засобів доступу до банківських рахунків. Засоби вчинення незаконних дій з документами на переказ, платіжними картками та іншими засобами доступу до банківських рахунків у разі їх невилучення державою завжди можуть бути знову використані для вчинення цього або іншого подібного злочину. Ось чому, вважаю, слід ввести спеціальну конфіскацію за вчинення злочину, передбаченого ст. 200 КК, що є обґрунтованим з точки зору попередження учинення нових злочинів як самим засудженим, так і іншими особами, яким могли б дістатися ці засоби у разі їх невилучення. Крім того, відіграє певну роль ще той фактор, що особа, яка планує вчинити цей злочин, усвідомлюватиме, що разом з основним покаранням їй загрожує ще й конфіскація засобів учинення злочину, які в багатьох випадках можуть бути технікою, яка коштує недешево. Таким чином, можливо доповнити санкції 1 та 2 частин ст. 200 КК наступним: "... з конфіскацією майна яке було виготовлено, пристосовано або використано для підробки документів на переказ, платіжних карток та інших засобів доступу до банківських рахунків".

Література

1. Панов М.М. Предмет незаконних дій з документами на переказ, платіжними картками та іншими засобами доступу до банківських рахунків, обладнанням для їх виготовлення // Актуальні проблеми правознавства: Матер. наук. конф. молодих учен. та здоб. (11-12 лист. 2004 р.). – Х.: Нац. юрид. акад. України. – 2004. – С. 156-158.

2. Панов М.М. Використання підроблених платіжних засобів досту-

пу до банківських рахунків як ознака об'єктивної сторони злочину, передбаченого ст. 200 Кримінального кодексу України // Актуальні проблеми правознавства: Матер.наук. конф. молодих учен. та здоб. (1-2 берез. 2006 р.). – Х.: Нац. юрид. акад. України. – 2006. – С. 216-220.

3. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. За ред. С.С. Яценка. – 4-те вид. – К.: А.С.К., 2005. – 986 с.

4. Про платіжні системи та переказ грошей в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 р.- № 2346.

УДК 343.2(043.2)

Закаблуківська О.А.,

студентка,

Юридичний інститут,

Національний авіаційний університет, м. Київ

Науковий керівник: Багіров С.Р., к.ю.н., доцент

ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ МНОЖИННОСТІ ЗЛОЧИНІВ

Множинність злочинів в науковому світі є досить актуальною темою для дослідження. Визначення конкретних системних категорій, особливостей та ознак прояву множинності злочинів є характерною основою для правильного застосування передбачених законодавством норм права та нормативно-правових актів.

Закріплений у чинному Кримінальному кодексі України поділ множинності на "повторність", "сукупність" та "рецидив", не дає чіткого визначення самого поняття множинності злочинів.

Серед авторів, які так чи інакше торкаються теми різних провів множинності можна назвати М.В. Василик, С.Д. Шапченко, Г.Г. Криволапов, В.О. Навроцький, Т.І. Созанський, Р.Р. Галіакбаров, М.А. Єфімов, Є.А. Фролов, В.П. Малков, А.А. Стрижевська, З.А. Тростюк та інші.

Інститут множинності злочинів чи не наймолодший з усіх кримінально-правових інститутів. Його теоретичне формування було закінчено лише в кінці 70-х – початку 80-х років, коли ця тема окремо стала виділятися у курсі "Загальної частини Кримінального права". Однак це виділення залишалось лише на теоретичному рівні. Вперше в сучасному праві, нормативне закріплення інституту множинності злочинів здійснено в Кримінальному кодексі України 2001 р., де присвячено йо-